

TATZ NÁSILNÉHO PŘECHODU VODNÍ PŘEKÁŽKY VŠEVOJSKOVOU DIVIZÍ

Vedení útoku do značných hloubek bude velmi často spojeno s násilným přechodem vodních překážek. Předpokladní charakteristiky těchto vodních překážek k obraně a vytváření širokých pásem záplav s cílem zpomalit, popř. zastavit postup útočících vojsk, vytvořit podmínky pro účinné použití ZHN a tím dosáhnout dezorganizace útočících vojsk a jejich postupné ničení.

Z charakteristiky předpokládaného vlnění vyplývá, že útočící vojska budou nucena vodní překážky překonávat velmi často. Přitom bereme v úvahu nejen základní charakteristiky těchto vodních toků (tj. šířku, hloubku, rychlost proudu, charakter dna, břehů, přístupů apod.), ale zejména předpokládané možnosti protivníka připravit tyto vodní překážky dalšími ženiinými úpravami i rázem obrany tak, aby se staly vážnou překážkou pro útočící vojska.

Víme, že překonávání vodních překážek, zejména potom násilný přechod vodních toků má mimořádný význam v přípravě vojsk i štábů a vyžaduje velmi úzkou součinnost i při organizaci všech druhů zabezpečení bojové činnosti.

Násilným přechodem rozumíme překonání vodní překážky, kterou brání nepřítel, přičemž za hlavní způsob považujeme překonání vodní překážky z chodu.

Ten se bude zpravidla uskutečňovat v průběhu úspěšného rozvíjení útoku

nebo pronásledování nepřítele, přičemž schopnost útočících vojsk překonat vodní překážku co nejrychleji, na široké frontě, s překvapením a rázným rozvíjením útoku na protilehlém břehu patří mezi nejzákladnější požadavky. Přitom předpokládáme, že tyto úkoly budou útočící vojska plnit bez podstatného snížení tempa útočného boje.

Zásady technického zabezpečení bude výrazně ovlivňovat způsob násilného přechodu.

Z hlediska technického zabezpečení násilného přechodu považujeme za nejdůležitější překonávání vodních toků broděním nebo jízdou tanků pod vodou a plaváním obrněných transportérů a bojových vozidel pěchoty.

Nejdříve uvedeme základní parametry tankové a automobilní techniky z hlediska schopnosti překonávat vodní překážky. Pro tankovou techniku všech typů považujeme za maximální přípustnou rychlost proudu 2 m.s^{-1} a tato hodnota platí i pro hlavní typy OT (pouze u BVP je tato hranice nižší a to $1,2 \text{ m.s}^{-1}$, tato odlišnost je dána způsobem pohonu při plavání).

Hlavní parametry jsou zřejmě z tabulky 1.

Úhel sklonu břehů uvažujeme pro tanky na vjezdové straně 25° , na výjezdové 15° u většiny OT zavedených v ČSLA $25-30^\circ$.

Z hlediska schopností a způsobu překonávání vodních překážek můžeme tan-

Tabulka 1

BOJOVÁ TECHNIKA						
Parametr	Tank T-55	Obrněné transportéry				
		OT-62	OT-64	OT-65	BRMD	BVP
Brodivost bez přípravy	1,4 m	neudává se – plovoucí				
Maximální hloubka toku	5 m	neudává se – plovoucí				
Maximální šířka toku	1000 m	neudává se – plovoucí				
Maximální rychlost proudu	2 m.s ⁻¹	2 m.s ⁻¹	2 m.s ⁻¹	2 m.s ⁻¹	2 m.s ⁻¹	1,2 m.s ⁻¹
Rychlost plavby	—	10,8 km.h ⁻¹	9,7 km.h ⁻¹	10 km.h ⁻¹	9 km.h ⁻¹	8 km.h ⁻¹
AUTOMOBILY						
	GAZ 69	UAZ 469	PV3S	T 111	T 138	T 813
Brodivost bez přípravy	700 mm	700 mm	800 mm	800 mm	800 mm	800 mm
Brodivost s přípravou					1200 mm	1400 mm

kovou a automobilní techniku rozdělit do tří základních skupin způsobu překonávání vodní překážky:

- brodění: všechny typy tanků, obrněných transportérů a automobilů,
- plavání: obojživelné obrněné transportéry (OT-62, OT-64, OT-65, BRMD, BVP),

bojového úkolu a konkrétní situace. Mimoslovnou pozornost věnujeme organizaci technického zabezpečení jednotek a útvarů, které tvoří předstunutý odřad divize (pluku) a mají za úkol zmocnit se přeprav a výhodných úseků na vodní překážce.

Při organizování technického zabezpečení

nického zabezpečení plánujeme a organizujeme již v tomto období. Proto mimořádný význam má včasné vydání **předběžného nařízení ZVT**, které má obsahovat:

- rozsah přípravy osob a techniky k násilnému přechodu,
- místa a dobu přípravy techniky,
- lhůty dokončení oprav poškozené techniky během postupu k vodní překážce,
- způsob předání neopravené techniky nadřízenému stupni,
- vyčlenění a přidělení prostředků technického zabezpečení podřízeným k ošetřování techniky a předběžné přípravě techniky,
- vyčlenění prostředků do záchranné a vyprošťovací služby (složení, doba, místo) a jejich začlenění do bojové sestavy.

Pro vydání předběžného nařízení pro technické zabezpečení násilného přechodu musí ZVT divize znát:

- úseky násilného přechodu,
- jaká a kolik přepravišť plánujeme zřídit v úsecích jednotlivých pluků a celkem v úseku divize,
- základní informace o úkolech, sestavě a grafikonu přepravy,
- výsledky průzkumu, zejména ženíjního průzkumu vodní překážky s důrazem na přepraviště pro jízdu tanků pod vodou, přepraviště pro plavbu OT a přepraviště brodová,
- jaké prostředky technického zabezpečení budou divizi přiděleny, popř. jakým způsobem poskytnou pomoc nadřízený stupeň velení,
- jakou část opravného fondu převzou opravářské prostředky nadřízeného a způsob předání.

Zdůraznili jsme, že v přípravném období i v celé organizaci technického zabezpečení násilného přechodu vodní překážky má mimořádný význam **součinnost** ve štábu divize. Je vhodné zopakovat hlavní úkoly, které bude při součinnosti ZVT divize v tomto období řešit, především s ženíjním náčelníkem štábu:

a) s ženíjním náčelníkem

- možnosti jednotlivých přepravišť, s důrazem na přepraviště jízdy tanků pod vodou, brodová přepraviště a plavidlová přepraviště,

— místa a kapacity přívozových přepravišť,

- způsob průzkumu vodní překážky,
- organizace záchranných a vyprošťovacích skupin, jaké prostředky a od koho budou vyčleněny,

— které evakuační a opravářské prostředky, vyčleněné do záchranné a vyprošťovací služby budou zařazeny do bojové (pochodové) sestavy divize spolu s předsunutými ženíjními prostředky k zabezpečení násilného přechodu; způsob, místo a dobu začlenění,

— informace o stavu techniky, vycvičenosti osob, schopnosti jednotlivých útvarů překonávat vodní překážku navrhovaným způsobem,

— podrobně, pokud možno v rámci technického průzkumu vodní překážky musí být zhodnocena vhodnost vybraných přepravišť, z hlediska provozu tanků a OT, místo a organizace pořádkové služby, rozmístění záchranných a vyprošťovacích skupin.

b) s náčelníkem štábu (náčelníkem OOBP)

— zařazení evakuačních skupin a opravářských prostředků do sestavy a způsob předsunutí prostředků vyčleněných do ZVS k vodní překážce tak, aby byly schopny včas zabezpečit jednotky při násilném přechodu,

— způsob přesunu prostředků TEZ na protilehlý břeh (jak vlastních, tak přidělených),

— zjistit plánovaná opatření k přeskupení sil a prostředků a navrhnout začlenění prostředků technického zabezpečení do sestavy divize,

— navrhnout a upřesnit prostory pro I. a II. etapu přípravy tanků k jízdě pod vodou, způsob přípravy a poskytnutí pomoci jednotkám a útvarům prostředky technického zabezpečení (popř. armády),

— spolupracovat při zpracování bojových nařízení pro násilný přechod vodní překážky a upřesnění součinnosti na dobu přechodu a ovládnutí protilehlého břehu, včetně návrhu technického zabezpečení,

— spolupracovat na grafikonu přepravy.

Velmi podrobně je ZVT povinen v rámci součinnosti projednat organizaci záchranných a vyprošťovacích skupin, jejich vybavení technickými, ženíjními a zdravotnickými prostředky a specialisty.

Příprava osob

Na základě této součinnosti musí být ZVT divize připraven informovat velitele divize o připravenosti osob a techniky k překonání vodní překážky jízdou tanků pod vodou, plavbou a broděním, stavu záchranné a vyprošťovací služby na jednotlivých přepravištích a návrhu organizace technického zabezpečení násilného přechodu vodní překážky.

Příprava osob k násilnému přechodu vodní překážky patří mezi nejzávažnější úkoly již v době mírového výcviku. S tím souvisí i problematika výcviku a přecvičování záloh, zejména v závislosti na doplňování jednotek a útvarů novou technikou.

Přes řadu těchto opatření skutečných již v míru, je nutné před zahájením násilného přechodu vodní překážky organizovat speciální přípravu osob, která zpravidla bude zahrnovat:

- zdokonalení znalostí a upevnění praktických návyků v přípravě techniky a v používání speciální výstroje, vybavení a pomůcek,

- opakování pravidel řízení techniky při brodění, jízdě pod vodou, plavání a najíždění na přepravní prostředky,

- zásady používání záchranných a bezpečnostních pomůcek individuální výstroje jednotlivců,

- smluvené signály a pravidla jednání při havarijních situacích a poskytování pomoci prostředky ZVS,

- zdokonalení činnosti příslušníků ZVS.

V závislosti na konkrétní situaci a čase je vhodné organizovat alespoň dílčí (metodické) nácviky, nebo imitované zaměstnání, která se svým charakterem i obsahem činností blíží co nejvíce budoucí činnosti při násilném přechodu. Pokud to časové podmínky nedovolují, musí být alespoň jednotky seznámeny s úkolem, proběhnout instruktáž pro nastávající činnost, kontrola znalostí, objasnění nejasných otázek a zkrácená příprava nejslabších jednotlivců.

Příprava techniky

V jednotkách a útvech proběhne zpravidla před zahájením bojové činnosti technické ošetřování v rozsahu TO — 1 nebo TO — 2, bez ohledu na počet ujetých kilometrů. Toto preventivní opatření by mělo zpravidla spolu s každodenním ošetřením (popř. základním ošetřením) zabezpečit vysokou spolehlivost techniky po celou dobu trvání bojové činnosti (operace).

Při předpokládaném násilném přechodu vodní překážky těžiště opatření položíme na kontrolu technického stavu a funkční spolehlivosti těch ústrojí, zařízení a výstroje techniky, která zabezpečují schopnost jízdy tanků pod vodou, plavání a brodění. Mimořádnou pozornost budeme věnovat spolehlivé funkci hnacího ústrojí a řízení na vodě, dále kontrole a doplnění všech bezpečnostních, záchranných prostředků a pomůcek.

Všechna tato opatření budeme organizovat již v průběhu útočného boje (v průběhu postupu k vodní překážce).

Uvedená opatření patří do tzv. **předběžné přípravy techniky** a nesnižují bojové a technické možnosti jednotlivých druhů a typů techniky.

U tankové techniky dále v určených prostorech zabezpečíme souhrn prací I. a II. etapy přípravy tanků k jízdě pod vodou. Rozsah těchto prací přesně sta-

noví příslušné technologické postupy podle druhu a typu tankové techniky.

V I. etapě (v prostoru zpravidla vzdáleném 3 — 6 km od vodní překážky) probíhají montážní úkony, jimiž je tank částečně utěsněn a které částečně omezují jeho technické možnosti, ale výrazně neovlivňují jeho bojové možnosti. Tato etapa přípravy u současných tanků trvá cca 30 minut.

V II. etapě (v prostoru vzdáleném od vodní překážky do 1 km) probíhají ty úkony, které jsou důležité pro jízdu tanků pod vodou a které výrazně krátkodobě snižují bojeschopnost tanku, zabezpečují však plnou připravenost pro jízdu pod vodou, včetně schopnosti tanku po překonání vodního toku v nejkratším čase zahájit bojovou činnost. Tato etapa přípravy trvá cca 10 minut.

Při přípravě obrněných transportérů k plavbě proběhne předběžná příprava v přípravném období a ve výchozích prostorech k násilnému přechodu vodní překážky.

Konečnou přípravu obrněných transportérů k plavbě dokončíme bezprostředně před vodní překážkou. Tato příprava zahrnuje především kontrolní úkony a není do obsahu prací i časových nároků nijak náročná. Příslušné technologické postupy přesně specifikují odborné předpisy pro jednotlivé druhy techniky.

Příprava záchranné a vyprošťovací služby

Základním úkolem ZVS při násilném přechodu vodní překážky je poskytování pomoci osádkám — vyproštění a odsun uvážených, utopených a poškozených vozidel před vodní překážkou a na přepravištích.

Záchranné a vyprošťovací skupiny nejsou stálým prvkem bojové sestavy a organizují se podle konkrétní situace a potřeby. Specialisté, kteří jsou do těchto skupin určováni, prodělávají speciální výcvik předem, zpravidla centralizovaně v rámci divize.

Proto je mimořádně důležité tyto skupiny vytvářet z osob, které tento speciální výcvik absolvovaly, vybavit je již v přípravném období potřebným materiálem a technikou, zabezpečit jejich stmelení a sladění činnosti.

Za organizaci a velení ZVS na brodových přepravištích, přepravištích pro jízdu tanků pod vodou a plavidlových přepravištích pro OT a BVP odpovídá ZVT pluku nebo divize.

Za organizaci ZVS na ostatních přepravištích ženijní náčelník.

Záchranná a vyprošťovací skupina se dělí na dvě podskupiny a to:

— záchrannou, které velí důstojník ženijní odbornosti,

— vyprošťovací, které velí důstojník tankové a automobilní služby.

Složení ZVS a jejich materiální vybavení organizujeme podle konkrétní situace a úkolu v souladu s příslušnými odbornými předpisy.

Tankové a automobilní technické zabezpečení v průběhu násilného přechodu vodní překážky

V průběhu bojové činnosti spojené s násilným přechodem vodní překážky vševojskovými divizemi prvního sledu se výrazně mění rozložení ztrát tankové a automobilní techniky. Ze sovětských studií pramenů víme, že ze vzniklých ztrát je do 20 % na výchozí břehu a 80 % ztrát na vodní překážce a při vedení bojové činnosti na protilehlém břehu. Počítáme, že celkové ztráty tankové a automobilní techniky při násilném přechodu budou činit 15 — 20 % z počtu vozidel účastnících na bojové činnosti, přičemž asi 80 — 85 % bude poškozeno bojovou činností protivníka, 5 — 10 % uvážených a utopených a do 10 — 15 % může být poškozeno z technických a jiných příčin.

Tyto předpoklady pochopitelně determinují celou organizaci TATZ a kladou mimořádně vysoké požadavky na odsunové a opravářské prostředky z hlediska rychlého vyproštění, odsunů a oprav poškozené techniky.

Proto musí ZVT divize přijmout taková opatření, aby v období příchodu k vodní překážce byly v maximální možné míře oproštěny plukovní evakuační a opravářské prostředky od činnosti vyplývající z předešlé činnosti a soustředěny k zabezpečení násilného přechodu vodní překážky.

K tomu je nutné zabezpečit předání většiny poškozené techniky prostředkům technického zabezpečení divize a armády a posílit podřízené útvary zejména dostatečným počtem vyprošťovacích tan-

ků a automobilů pro zabezpečení činnosti ZVS.

Podle konkrétní situace při násilném přechodu na široké frontě může být divize posílena jednou četou až rotou praporu odsunu tanků (proti) z prostředků armády.

Evakuační prostředky, vyčleněné pro posílení pluků prvního sledu divize, budou již při příchodu k vodní překážce vyprošťovat a odsunovat poškozenou techniku k odsunovým osám divize, nebo tuto techniku budou soustřeďovat pro předání divizím, nebo armádním opravářským prostředkům.

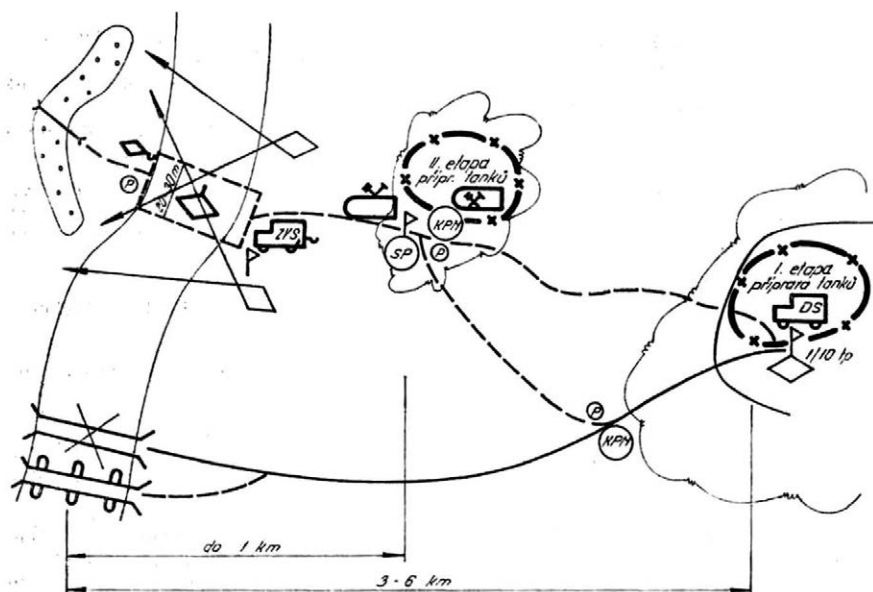
Pokud při přiblížení k vodní překážce budou útvary divize pronásledovat odcházejícího protivníka, potom je nutné z prostředků technické opravy divize (nebo praporu oprav techniky) vyčlenit evakuační a opravářské prostředky do technických uzávěr na každou pochodovou osu s určením vyprošťovat, odsunovat a opravovat techniku poškozenou během pronásledování protivníka. Jejich práce na jednom místě může trvat 3—5 hodin.

Základní taktické zásady a členění prvků TATZ jednotlivých taktických stupňů — viz **obr. 1 a 2**.

Zdůrazníme hlavní údaje:

- úsek přepravy pluku 5 km i více,
- úsek přepravy divize 20 km i více,
- výchozí prostory k přepravě se určují podle konkrétních podmínek ve vzdálenosti 10—15 i více km od vodní překážky,

**PŘEPRAVIŠTĚ PRO JÍZDU TANKŮ
POD VODOU TANKOVÉHO PRAPORU A JEHO TATZ (varianta)**

LEGENDA

- záchranná - vyprošťovací skupina
- vyprošťovací tank
- pohyblivý tech. pozorovatelna ZVT tp
- dílna tech. pomoci tp
- dílnská skupina - prostr. TATZ tp + pluku

Obr. 1

— východiště k přepravě 1–3 km od vodní překážky,

— kontrolní propouštěcí místa pro jednotlivá přepraviště na přístupových osách co nejbližší k vodní překážce (2 až 3 km od vodní překážky).

Počet a druh přepravišť bude ovlivňovat především charakter vodní překážky a možnosti jednotlivých druhů a typů tankové a automobilní techniky tuto překonávat.

Pokud budeme uvažovat střední kalulační normy potom pro:

a) **motostřelecký pluk** — budou zřizována 2–3 plavidlová přepraviště pro plavbu OT (BVP), jedno přepraviště brodové nebo pro jízdu tanků pod vodou, a jedno přepraviště (brodové, přívozové nebo plavidlové) pro ostatní techniku pluku;

b) **tankový pluk** — zpravidla budou zřizována 2–3 brodová přepraviště, nebo přepraviště pro jízdu tanků pod vodou, jedno plavidlové přepraviště pro plavbu OT a jedno přepraviště pro ostatní techniku pluku;

c) **u vševojskové divize (msd, td)** — jsou-li 2–3 pluky v prvním sledu, pak počítáme

— 4–6 přepravišť brodových nebo přepravišť pro jízdu tanků pod vodou,

— 4–6 plavidlových přepravišť pro plavbu OT,

— 4–6 přívozových přepravišť,
— 1 mostové přepraviště,
tj. v divizi celkem cca 13–19 přepravišť.

Nejsou-li vhodné podmínky pro zřízení brodových přepravišť a přepravišť pro jízdu tanků pod vodou, je třeba u pluku (divize) zřídit potřebný počet přepravišť přívozových. Na plavidlových, brodových přepravištích a přepravištích pro jízdu tanků pod vodou počítáme s dvou i více proudovou přepravou techniky.

Za uvedených podmínek je divize schopna přepravit na bráněný břeh všechny bojové tanky, obrněné transportéry 1. sledu a ostatní potřebnou techniku k vedení a zabezpečení útočného boje za 2–3 hodiny. Tyto údaje podtrhují skutečnost, že násilný přechod vodní překážky a organizace jeho technického zabezpečení patří mezi složité úkoly a proto musíme věnovat této problematice mimořádnou pozornost.

ZVT divize se musí plně podílet na činnosti štábu nejen návrhy opatření a součinností, ale musí organizovat a řídit

celou oblast technického zabezpečení, záchrannou a vyprošťovací službu a manévr evakuačními a opravářskými prostředky.

Na základě rozhodnutí a zpracování „Plánu technického zabezpečení“ násilného přechodu vydává:

— odborné nařízení pro podřízené útvary,

— rozkaz pro náčelníka tod (prote), kde upřesňuje:

— rozsah prací v přípravě techniky k násilnému přechodu, dobu a místo vykonání (pokud nebyly tyto úkoly stanoveny předběžným nařízením);

— úkoly prostředků technického zabezpečení při postupu k vodní překážce, při překonávání vodní překážky a při vedení boje na protilehlém břehu,

— počet evakuačních a opravářských prostředků vyčleněných do ZVS, organizaci, místo a úkoly těchto skupin,

— předpokládaná místa rozvinutí SPT (HPT) na výchozím i protilehlém břehu,

— odsunové osy,

— rozsah oprav poškozené techniky, který zabezpečí podřízený stupeň a způsob soustředění a předání neopravené techniky nadřízenému,

— způsob spojení, obsah a lhůty předkládání hlášení.

V rozkaze pro tod (prote) uvádí:

— zprávy o nepříteli a úkolu divize,

— vyčlenění prostředků pro podřízené k přípravě techniky (nebylo-li vydáno předběžné nařízení),

— úkol technické opravy (tod),

— prostředky vyčleněné do ZVS,

— místo a úkoly plukovních ZVS,

— prostory předpokládaného rozvinutí SPT (HPT) na výchozím a protilehlém břehu a rozsah činnosti prostředků tod v těchto místech,

— odsunové osy divize a armády,

— doba a způsob přepravy tod na protější břeh,

— způsob materiálního a zdravotnického zabezpečení tod,

— způsob spojení, obsah a lhůty předkládání hlášení.

Navíc je ZVT divize povinen vydat upřesňující odborné nařízení pro náčelníka divizního skladu tankového a automobilního materiálu.

Po vydání odborných nařízení musí ZVT divize maximální pozornost věnovat organizování pomoci podřízeným a kontrole plnění nařízených opatření.

Zpravidla bude ZVT divize u vodní překážky s první sledem a technické zabezpečení bude řídit na místě. Na technickém oddělení bude třeba maximální pozornost věnovat:

1. Včasněmu získání doplňujících zpráv z vodní překážky k upřesnění účelů prostředků TATZ;

2. Včasněmu a účelnému začlenění prvků TATZ do sestavy k vytvoření:

— záchranných vyprošťovacích skupin,

— dílensko-vyprošťovacích skupin,

— technických uzávěr;

3. Řízení TATZ při překonávání vodní překážky a při boji na protilehlém břehu;

4. Organizaci záchranně vyprošťovací služby na určených přepravištích.

Závěr

Tankové a automobilní technické zabezpečení násilného přechodu vodního toku patří mezi nejsložitější úkoly a klade mimořádné nároky jak na řídící, tak i výkonné prvky technického zabezpečení. Tato náročnost vyplývá především z toho, že má-li být zabezpečován násilný přechod z chodu, bude vždy probíhat pod tlakem času a podstatná část zásadních opatření bude vykonána v průběhu předešlé bojové činnosti. Při řešení otázek TATZ násilného přechodu vodní překážky budeme vycházet z obecných zásad TATZ útočného boje s uvedenými specifikami. Proto mají mimořádný význam některá dlouhodobá opatření zabezpečovaná již v mírovém životě, jako výcvik řidičů a osádek, výcvik ZVS, ošetřování techniky, příprava prostředků technického zabezpečení apod.

V článku jsme uvedli hlavní zásady a neřešili jsme odborné specifiky, protože jsou uvedeny v příslušných odborných předpisech.